

GINASTERA • GRIEG
LUTOSŁAWSKI
GERSHWIN
KODÁLY
BARTÓK

HERITAGES

BALÁZS FÜLEI

HUNGAROTON

HERITAGES
WORKS BY BARTÓK, GINASTERA, KODÁLY,
LUTOSŁAWSKI, GRIEG, GERSHWIN

Béla Bartók (1881-1945)

Román kolinda-dallamok / Romanian Christmas Carols, BB 67	11:48
1 I. sorozat / Serie I.	4:58
2 II. sorozat / Serie II.	6:50

Alberto Evaristo Ginastera (1916-1983)

Danzas Argentinas / Argentine Dances, Op. 2	8:17
3 I. Danza del viejo boyero / Dance of the old cowherd	1:28
4 II. Danza de la moza donosa / Dance of the graceful maiden	3:31
5 III. Danza del gaucho matrero / Dance of the clever cowboy	3:18

Zoltán Kodály (1882-1967)

---

6 Marosszéki táncok / Dances of Marosszék	11:41
--	-------

Witold Lutosławski (1913-1994)

Melodie ludowe / Folk Melodies	12:00
7 1 Ach, mój Jasięko / O My Johnny	0:33
8 2 Hej, od Krakowa jadę / Hey, Down from Cracow	0:39
9 3 Jest drożina, jest / There is a Path	0:53
10 4 Pastereczka / The Shepherd Girl	1:04
11 5 Na jabłoni jabłko wisi / An Apple Hangs on the Apple-tree	0:40
12 6 Od Sieradza płynie rzeka / A River Flows from Sieradz	1:51
13 7 Panie Michale / Master Michael	1:30

14	8	W polu lipenka / The Lime-tree in the Field	1:09
15	9	Zalotny / Flirting	0:58
16	10	Gaik / The Grove	0:31
17	11	Gaşior / A Gander	1:12
18	12	Rektor / The Schoolmaster	1:00

Edvard Grieg (1843-1907)

17	Slåtter / 17 Norwegian Peasant Dances, Op. 72		11:47
19	No. 5.	Prillaren fra Os prestegjeld. Springdans The Prillar from Os Parish. Springdans	1:20
20	No. 16.	Kivlemøyane. Springdans / The Maidens from Kivledal. Springdans	1:53
21	No. 6.	Gangar (etter Myllargutten) / Myllarguten's Gangar	1:27
22	No. 3.	Bruremarsj fra Telemark / Bridal March from Telemark	3:01
23	No. 4.	Haugelåt. Halling / Halling from the Fairy Hill	4:06

George Gershwin (1898-1937)

24	Rhapsody in Blue		16:50
----	-------------------------	--	-------

Total time: 72:44

BALÁZS FÜLEI – piano

Recording producer & editor: Péter Aczél • Balance engineer: Domonkos Timár
Recorded on 15–16 and 22–23 Oct, 2022 at Rottenbiller Studio

Cover photo: László Mudra • Werk photo: Dávid Tóth • Design & prepress: Béla Ujváry

Sponsored by

Liner notes: Balázs Fülei • Booklet editor: Katalin Fittler
English translation: Richard Robinson

© 2023 Fotexnet Kft.

Catalogue No.: HCD 32874 • Made in EU

Reach out and Touch the Past

In a museum, we are used to not being allowed to touch the articles on display. Time was when a guard would be watching to see if we break the rules; these days glass panels fitted with alarms ensure that the items on show remain intact. But what do we do at the beginning of our lives? We reach out to hold everything, in our hands and especially in our mouths. It is particularly rewarding to pick up old objects, dishes, tools, furniture, contraptions. Today many services advertise themselves as being “contact-free”. Even music can approach its own legacy contact-free, hiding its value in a vitrine. But on this CD I play pieces that reach out and hold the past, that contemplate it, and place it in the soil of the ideas of the present.

The first work on this CD was originally made for children. Many of Béla Bartók’s folk song arrangements can be played with small hands, without needing to stretch an octave. The composer wanted children to encounter folk melodies early on, to grasp and hold them. The two cy-

cles of *Romanian colinda melodies* are each based on ten Romanian Christmas songs. “However, by ‘Christmas song’ we should not imagine anything like the devout Christmas songs of western Europe. The most important part of the text (perhaps a third) has nothing to do with the Christian feast of Christmas (...) and is merely a textual remnant from pagan times!” It is most unusual the manner in which Bartók arranges these each of short melodies in a different garb. He also made a concert version, which is more technically difficult. “*Note the continuous change of meter,*” wrote the composer.

This is followed by music by **Alberto Evirasto Ginastera**, a twentieth-century Argentinian composer. He did not study in Paris or Madrid, but in the United States, with Aaron Copland. He returned to Buenos Aires, and many of his pupils became world-famous composers, including Astor Piazzolla. Later he moved to the United States again, then at the end of his life he lived in Europe. He died in Geneva in 1983. The cycle of *Argentine dances* comprises three pulsating movements, and often imitates the sound of the guitar. In the move-

ment “Danza de la moza donosa” (Dance of the Graceful Maiden), the first notes convince us: this music can only be from South America!

Bartók and **Kodály**’s instrumental works include many folk song arrangements. However, we find few arrangements of Hungarian folk dances. Kodály composed the *Dances of Marosszék* in 1930. The piece is in rondo form, and the main melody appears in a different mood at each recurrence. Just as painters of landscapes make no attempt to mimic the accuracy of photography, so Kodály prefers to reinvent the melodies of the folk dances. He speeds up the slow ones, he holds back the fast ones, and in the interludes he conjures up the sound of the tilinko (a shepherd’s flute) and the gardon (an instrument similar to the cello, played by plucking the strings and striking them with a stick). A real concert paraphrase!

Witold **Lutosławski**’s cycle *Folk Melodies* (*Melodie ludowe*) is similar to Bartók’s cycle *For Children*: we hear Polish folk songs with an accompaniment that varies in mood. The pieces can be played

by children with small hands (there are no octave spans), but nonetheless, these miniature mood pictures are very special. Personally, behind the notes I detect the emotional world taking shape in the child. And how often adults try to express their emotions, yet are unable to do so! In music, it is different.

Edvard Grieg studied in Leipzig, so had a taste of the German school, and when he returned home his attention turned to Norwegian folk songs. Grieg’s piano pieces were a very important starting point for Bartók’s folk song arrangements, and in them we can hear Grieg’s influence. The Op. 72 cycle consists of arrangements of Norwegian peasant dances, which used a special instrument, the *hardingfele*, or Hardanger fiddle. This resembled a violin, and had eight or nine strings, including strings that resonate sympathetically, thus resulting in a continuous harmonic backdrop similar to that provided by the zither or the bagpipes. This selection includes a wedding march, a halling, two spring dances, and a gangar, giving a taste of Norwegian folk music heritage.

Gershwin won success and world fame through Paul Whiteman's 1924 commission for an imposing piece for a gala concert to be held on Lincoln's birthday. *Rhapsody in Blue*, for piano and jazz ensemble, is played all over the world as a piano concerto, with instrumentation by Fere Grofé. But Gershwin also made a version for solo piano, in which every single note is injected with the rhythm, mood, and attitude of American music of the 1920s. Here, "blue" refers not to the colour, but to a melancholy state of mind, a mood of sad, bitter, grievance, which makes this music so emotional. At other times, the protagonist of the piece seems to have awoken from a dream, and sets tight, relentless rhythmic motifs one after the other.

Gershwin was a composer of astounding talent, who inhaled the air of New York and breathed out his own, inimitable music.

We walk down a path, leaves lie on the ground before us, birds sing, and the wind blows. Can we see out of our own world? Will we bend down to pick up a leaf? Will

we stop to listen to a sound? What moves us? What do we grasp onto? The composers in this album noticed something, they felt something, and they passed something on. They nurtured their heritage. They nurtured our heritage. Thus our present flows continuously from the living past.

Balázs Fülei

Pianist **Balázs Fülei** holds the Liszt Ferenc Prize, the Artisjus Prize and the Junior Prima Prize. His repertoire includes over thirty piano concertos, including all the concertos of Beethoven, Liszt, Brahms, and Bartók. He is an associate professor and head of department at the Academy of Music, Budapest, and gives masterclasses worldwide. He is the founder and artistic director of the Echo Summer Academy, which is held annually in the Károlyi Mansion in Fehérvárcsurgó.

He joined the international music circuit early on: in 2005 he won the Arcangelo Speranza International Piano Competition in Taranto, and garnered prizes from Milan, Cagliari, and Moscow. He was twice selected by The International Holland Mu-

sic Sessions as the soloist for New Masters On Tour.

Important stages in his professional life are the Great Hall in the Budapest Music Academy, the Budapest Palace of Arts, the Vienna Konzerthaus, the Amsterdam Concertgebouw, the Kioi Hall in Tokyo, the Tchaikovsky Conservatoire in Moscow, and the Carnegie Hall in New York, where he debuted as a soloist in 2008. He has collaborated with the most important symphony orchestras in Hungary and abroad, and he has performed in almost every country in Europe, in Israel, the United States, Australia, Japan, China, and Vietnam. He regularly gives concerts with the Auer Trio, and is a frequent partner

with the Kodály Quartet, with whom he has toured in India. He was a soloist in the Camerata Bern, one of the world's leading ensembles. He programmes his concerts and recordings according to special themes, and runs his own show on Bartók Radio, entitled Kvartett (Quartet).

In 2020 Balázs Fülei received the title 'Steinway Artist' from Steinway & Sons piano manufacturers, a title he shares with world-famous artists such as Daniel Barenboim, Grigory Sokolov, Evgeny Kissin, and Martha Argerich.

Balázs Fülei's album Christmas with Franz Liszt won the 42nd International Recording Grand Prix of the Liszt Ferenc Society.

Megérinteni a múltat

Hozzászoktunk, hogy ha múzeumban járunk, a kiállított tárgyakhoz nem szabad hozzányúlni. Régebben őr figyelte, megszegjüke a szabályt, a modern korban azonban riasztóval felszerelt üveglapok biztosítják a kiállított tárgyak sértetlenségét. Pedig mit csinálunk életünk kezdetén? Mindent a kezünkbe és főleg a szánkba veszünk. Különösen régi használati tárgyakat lenne jó kézbe venni, edényeket, szerszámokat, bútorokat, eszközöket. Ma már a szolgáltatások nagy része hirdeti magáról, hogy „érintésmentes”. A zene is közeledhet érintésmentesen saját örökségeihez, úgy, hogy vitrin mögé rejtí értékeit. Ezen a lemezen viszont olyan darabokat játszom, amelyek kézbe veszik a múltat, továbbgondolják azt és a jelen gondolatainak termőrétegébe helyezik.

A lemezen szereplő első mű eredetileg gyermekeknek készült. Bartók Béla népdalfeldolgozásainak nagy része kis kezekkel, oktávfogás nélkül is eljátszható. A zeneszerző szerette volna, ha már egészen korán találkozik a gyermek a népi dallamokkal, és kézbe foghatja azokat.

A Román kolinda dallamok két sorozata tiz-tíz román karácsonyi éneket dolgoz fel. „E „karácsonyi énekeken” azonban ne értsünk semmi olyat, ami megfelelne az ájtatos, nyugat-európai karácsonyi énekeknek. A szöveg legfontosabb része – talán egyharmada – semmi kapcsolatban nincs a keresztény karácsonnyal (...) csupa pogánykori szövegemlék!” Egészen kivételes, ahogyan Bartók ezeket az apró dallamokat különböző hangulatú köntösbe öltözteti. Koncertváltozatot is készített belőle, technikailag nehezebb játszánivalóval. *„Érdeemes megfigyelni a folytonos ütemváltozást.”* – írja a szerző.

Alberto Evirasto Ginastera zenéje következik, amivel átlépünk a 20. századi argentin zene területére. Ő nem Párizsban és nem Madridban tanult, hanem az Egyesült Államokban, Aaron Coplandnál. Visszatért Buenos Airesbe, sok tanítványa világhírű zeneszerző lett, többek között Astor Piazzolla. Később ismét az Egyesült Államokba költözött, majd élete végén Európában élt. Genfben hunyt el 1983-ban. Az *Argentín táncok* című sorozat három lüktető tételből áll, gyakran felbukkan benne a gitár hangzása is. A „Gyönyörű

hajadon tánca” című tételről már az első hangok után tudjuk: ez csak dél-amerikai zene lehet!

Bartók és **Kodály** hangszeres művei között igen sok népdalfeldolgozás található. Magyar népi táncok feldolgozást viszont keveset találunk. Kodály 1930-ban komponálta a *Marosszéki táncokat*. A darab rondó formájú, visszatérő dallama mindig más-más hangulatban jelenik meg. Ahogyan a tájképek festői sem arra törekednek, hogy minél közelebb kerüljenek a fényképszerűséghez, úgy Kodály is újrafogalmazza a népi táncok dallamait. A lassúakat felgyorsítja, a sebes táncokat lelassítja, a tilinkó és az ütőgardon hangját varázsolja eléink a közjátékokban. Igazi koncertparafrazis!

Witold Lutosławski *Népi dallamok (Melo-die ludowe)* című sorozata hasonlít Bartók *Gyermekeknek* című alkotására: lengyel népdalokat hallunk változatos hangulatú kísérettel. A darabokat kisebb kezű gyermekek is játszhatják, nincsen bennük oktávfogás, ennek ellenére ezek a miniatűr hangulatképek nagyon különlegesek. Számomra a gyermekben kialakuló érzelmvilág jelenik meg a hangok mögött. És

hányszor vannak a felnőttek is úgy, hogy annyira szeretnék megfogalmazni az érzéseiket, de nem megy! Zenével más.

Edvard Grieg Lipscebén tanult, belekóstolt a német iskolába, s miután visszatért a hazájába, figyelme a norvég népi dallamokra irányult. Bartók népdalfeldolgozásaiban felleljük Grieg zongoradarabjainak hatását. Az Op. 72-es sorozat norvég paraszttáncokat dolgoz fel, amelyek fontos hangszere a *hardingfele*. Ez a hegedűre hasonlító hangszer nyolc vagy kilenc húros, és úgynevezett együttrezgő húrok is vannak rajta, amelyek folyamatos harmóniai aláfestést eredményeznek hasonlóképp, mint például a citeránál vagy a dudánál. A válogatásba egy menyegzői indulót, egy hallingot, két springdans-t, és egy gangart illesztettem, mindez ízelítőt ad a norvég népzenei örökségből.

Töretlen sikert és világhírnevet hozott **Gershwinnek** Paul Whiteman 1924-es felkérése, amelyben egy reprezentatív darabot rendelt a Lincoln születésnapján rendezett ünnepi hangversenyre. A zongorára és jazz-együttesre komponált *Rhapsody in Blue* című alkotást zongo-

raversenyként Ferde Grofé hangszerelésével játsszák szerzte a világon. Gershwin viszont elkészítette a szóló változatot is, amelyben a 20-as évek amerikai zenéjének ritmusait, hangulatát, életérzését intravénásan kapta meg minden egyes hang. A „Blue” itt nem kéket jelent, hanem egy melankolikus állapotot, egy szomorkás-kesernyés búslakodást, ami ezt a zenét olyannyira olvadékonnyá teszi. Máskor pedig, mintha álmából ébredt volna a darab főszereplője, feszes és kérlelhetetlen ritmikai képleteket sorjáz egymás után.

Gershwin óriási tehetségű zeneszerző volt, beszippantotta a New York-i levegőt és kilélegezte saját, utánozhatatlan minőségű zenéjét.

Megyünk az úton, falevelek hevernek előttünk, madarak énekelnek, szél fúj. Kilátunk a saját világunkból? Lehajolunk felvenni egy levelet? Megállunk meghallgatni egy neszt? Mi érint meg? Mibe kapaszkodunk? Az albumban szereplő zeneszerzők valamit észrevettek, valamit megéreztek, és valamit átadtak. Ápolták

az örökségüket. Ápolták az örökségünket. Így lesz a jelenünk folyamatos, élő múlt.

Fülei Balázs

Fülei Balázs Liszt Ferenc-, Artisjus és Junior Prima díjas zongoraművész. Repertoárján több mint harminc zongoraverseny szerepel, köztük Beethoven, Liszt, Brahms, és Bartók összes zongoraversenye. A Zeneakadémia tanszékvezető egyetemi docense, világszerte tart mesterkurzusokat. Az Echo Nyári Akadémia alapítója és művészeti vezetője, amelyet a fehérvárcurgói Károlyi Kastélyban rendeznek évente.

Korán bekapcsolódott a nemzetközi zenei élet áramkörébe: 2005-ben a tarantói Arcangelo Speranza Nemzetközi Zongoraverseny győztese, és további díjakat hoz el Milánóból, Cagliariából, Moszkvából. A The International Holland Music Sessions két ízben is a New Masters On Tour koncertkörút szölistájává választja.

Szakmai életének meghatározó állomásai a Zeneakadémia Nagyterme, a Művészetek Palotája, a bécsi Konzerthaus, az amszterdami Concertgebouw, a tokiói Kioi Hall, a moszkvai Csajkovszkij Konzer-

vatórium, az NCPA Mumbaiban, valamint a New York-i Carnegie Hall, ahol 2008-ban debütált szólóestjével. A legjelentősebb magyarországi és külföldi szimfonikus zenekarokkal dolgozott együtt, fellépett Európa szinte minden országában, Izraelben, az Egyesült Államokban, Ausztráliában, Japánban, Kínában, és Vietnámban. Rendszeresen koncertezik állandó formációjával, az Auer Trióval, gyakori partnere a Kodály Vonósnégyes, amellyel Indiában is turnézott. Szólistája volt a világ élvonalába tartozó Camerata Bern együttesnek. Koncertjei, lemezfelvételei műsorát külön-

leges tematika alapján állítja össze, Kvar-tett címmel önálló műsort vezet a Bartók Rádión.

Fülei Balázs a Steinway & Sons zongoragyártól 2020-ban kapta meg a kitüntetett „Steinway Artist” címet, amelyet olyan világhírű művészek viselnek, mint például Daniel Bareboim, Grigory Sokolov, Evgeny Kissin, vagy Martha Argerich.

Christmas with Franz Liszt című szóló albuma 2022-ben elnyerte a Liszt Ferenc Társaság 42. Nemzetközi Hanglemez Nagydíját.

